

Będę świadkiem

INFORMACJE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Jeżeli trzymasz w ręku tę ulotkę, to prawdopodobnie będziesz przesłuchiwana(-y) w charakterze świadka. Ta ulotka pomoże Ci lepiej przygotować się do tej roli. Dowiesz się z niej, jak wygląda przesłuchanie oraz jakie masz prawa i obowiązki jako świadek.

Kim jest świadek i co to jest przesłuchanie?

Świadkowie to osoby, które **widziały coś ważnego** lub **wiedzą o czymś**, co się zdarzyło. Ich rolą jest dokładnie opowiedzenie o tym sędziemu. Świadek pełni więc bardzo ważną funkcję – przekazuje informacje, które pomagają sędziemu sprawiedliwie ocenić postępowanie innych osób.

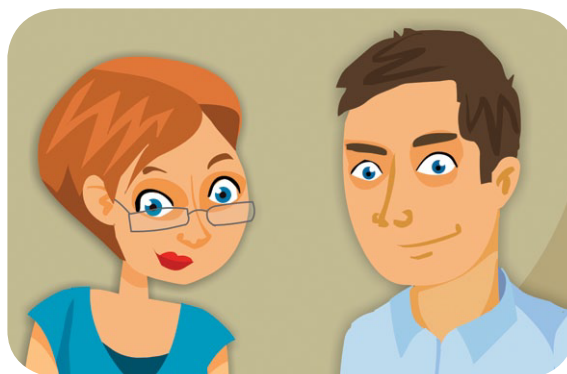
Świadek nie musi się niczego bać ani wstydzić, ponieważ nie zrobił nic złego. Dzieci i młodzież często występują w roli świadków przeróżnych zdarzeń.

Rozmowę sędziego ze świadkiem nazywamy **przesłuchaniem** lub składaniem zeznań. To, jak wygląda przesłuchanie, określa prawo – czyli zbiór przepisów. Podczas przesłuchania świadek ma pewne **prawa** i **obowiązki**. Prawo wskazuje także, kogo świadek spotka podczas przesłuchania.

Kogo spotkam w trakcie przesłuchania?

Najważniejszymi osobami, które spotkasz podczas przesłuchania, są **sędzia** i **psycholog**.

Sędzia może być mężczyzną albo kobietą. Nie będzie miał togi ani łańcucha na szyi. Do sędziego możesz się zwracać „panie sędzio” lub „pani sędzio” albo zwyczajnie – jak do innych dorosłych – „proszę pana” lub „proszę pani”. Sędzia będzie zadawał Ci pytania, uważnie Cię słuchał i starał się dobrze zrozumieć to, o czym mówisz. Z sędzią spotkasz się w Przyjaznym Pokoju Przesłuchań.

Psycholog, który może być mężczyzną albo kobietą, towarzyszy sędziemu podczas przesłuchania dziecka lub nastolatka. Psycholog będzie obecny podczas przesłuchania po to, aby dawać Ci poczucie bezpieczeństwa, a także pomóc Ci zrozumieć pytania sędziego, jeśli będą zbyt trudne. Sam również może zadawać Ci pytania. Poza tym psycholog porozmawia z Tobą zanim jeszcze rozpoczniesz składanie zeznań. Będziesz wtedy mogła/mógł zadawać mu pytania, podzielić się swoimi wątpliwościami, powiedzieć mu o tym, jak się czujesz, czy się denerwujesz lub czy zdarzyło się coś ważnego albo trudnego przed samym przesłuchaniem.

Prawo przewiduje również, że w Przyjaznym Pokoju Przesłuchań może przebywać dorosły, którego wskażesz jako **osobę Tobie towarzyszącą**.

Przesłuchanie mogą obserwować **prokurator**, **obrońca oskarżonego** i **kurator procesowy**. Nie będą oni razem z Tobą w Przyjaznym Pokoju Przesłuchań, ale w innym pokoju, skąd za pośrednictwem sędziego będą mogli zadawać Ci pytania.

Zadaniem **prokuratora** jest zebranie wszystkich dowodów przestępstwa i ewentualne oskarżenie przed sądem osoby, która mogła je popełnić.

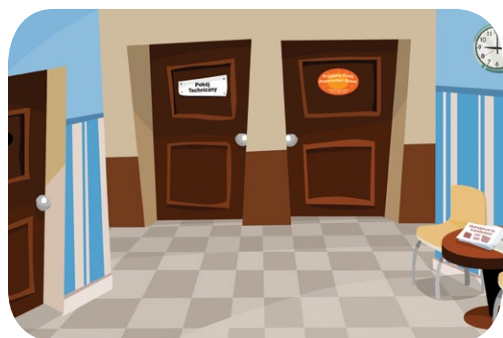
Obrońca oskarżonego to osoba, która stara się przekonać sędziego i prokuratora, że oskarżony nie popełnił przestępstwa. Każda osoba oskarżona o popełnienie przestępstwa ma prawo do pomocy obrońcy.

Jeśli osobą oskarżoną o popełnienie przestępstwa jest Twój rodzic, w osobnym pokoju razem z prokuratorem i obrońcą może przebywać osoba nazywana **kuratorem procesowym**. Jej zadaniem jest dopilnowanie, aby wszystkie Twoje prawa były przestrzegane.

Kiedy składasz zeznania, osoba, która jest oskarżona o to, że złamała prawo, nie może przebywać ani w pokoju przesłuchań, ani w poczekalni, ani w pokoju obok. Nie musisz się obawiać, że spotkasz ją podczas wizyty w Przyjaznym Pokoju Przesłuchań.

Gdzie będę składać zeznania?

Twoje przesłuchanie odbędzie się w miejscu stworzonym **specjalnie dla dzieci i nastolatków** występujących w roli świadków. To miejsce nazywamy **Przyjaznym Pokojem Przesłuchań**. Znajdziesz w nim wygodny stolik, fotel lub sofę, a także kamery i mikrofony, które służą do tego, aby nagrać Twoją rozmowę z sędzią po to, by mogli ją zobaczyć prokurator i obrońca oskarżonego.

Przed pokojem przesłuchań jest **poczekalnia**. Prawdopodobnie znajdziesz tam jakieś czasopisma, które pomogą Ci oderwać myśli od czekającego Cię zadania. Możesz też zająć się słuchaniem muzyki ze swojego telefonu, warto więc przygotować sobie coś, co lubisz. W poczekalni lub gdzieś w pobliżu zazwyczaj znajduje się **toaleta**.

Jakie mam prawa podczas przesłuchania?

Kiedy będziesz występować w roli świadka, będą Ci przysługiwać określone prawa. Mają one zagwarantować Ci poczucie bezpieczeństwa. Oto lista Twoich praw:

1. Masz prawo wiedzieć, kto będzie z Tobą rozmawiać i co będzie się działo podczas przesłuchania. Możesz poprosić osoby, które będą z Tobą rozmawiały, o to, aby się przedstawiły i wyjaśniły Ci zasady przesłuchania.
2. Masz prawo do tego, aby podczas przesłuchania był obecny psycholog. Pamiętaj, że psycholog jest głównie po to, aby pomóc Ci poradzić sobie ze składaniem zeznań.
3. Masz prawo do tego, aby podczas przesłuchania była obecna osoba przez Ciebie wskazana.
4. Masz prawo odmówić składania zeznań, jeżeli przesłuchanie dotyczy kogoś z Twojej najbliższej rodziny, np. mamy, taty czy rodzeństwa.
5. Masz prawo do tego, aby przesłuchanie odbyło się tylko raz. Wyjątkowo może się jednak zdarzyć, że gdy pojawią się jakieś nowe informacje, sędzia będzie musiał poprosić Cię o jeszcze jedno spotkanie.
6. Masz prawo do przesłuchania w Przyjaznym Pokoju Przesłuchań.
7. Masz prawo powiedzieć o wszystkim, co jest dla Ciebie ważne, i musisz zostać wysłuchana(-y).
8. Masz prawo czegoś nie wiedzieć czy nie rozumieć. Jeżeli nie znasz odpowiedzi na pytanie, masz prawo o tym powiedzieć lub poprosić o wyjaśnienie.
9. Masz prawo się pomylić lub o czymś zapomnieć. Wtedy możesz poprawić się i powiedzieć to jeszcze raz.
10. Masz prawo do przerwy w składaniu zeznań, skorzystania z toalety, napicia się wody. Kiedy poczujesz się źle lub będziesz bardzo zmęczona(-y), możesz poprosić o przerwę.

Warto poważnie rozważyć, czy na pewno chcesz skorzystać z prawa do odmowy składania zeznań. Możliwe jednak, że wtedy oskarżony dalej będzie kogoś krzywdził. Być może teraz, pod wpływem zdenerwowania, chcesz uniknąć składania zeznań, a za kilka dni pomyślisz, że to jednak był błąd. Dobrze się zastanów!

Jakie mam obowiązki podczas przesłuchania?

Świadek ma także określone obowiązki. Jeśli je wypełnisz, sędzia będzie mógł ustalić, co się wydarzyło.

1. Twoim najważniejszym obowiązkiem jest **mówienie prawdy**. Kłamstwem jest mówienie, że coś na pewno się wydarzyło, chociaż nie wiesz, czy tak było naprawdę. Kłamiesz również wtedy, kiedy mówisz, że coś się nie wydarzyło, chociaż wiesz, że to wydarzenie miało miejsce. Nawet wtedy, gdy obawiasz się, że Twoja odpowiedź może sprawić komuś przykrość, i chcesz skłamać w szlachetnym celu, musisz twardo trzymać się prawdy. Podczas przesłuchania nawet szlachetne cele **nie usprawiedliwiają kłamstwa**.
2. Jeżeli byłaś(-eś) świadkiem jakiegoś zdarzenia i już o nim opowiedziałaś(-eś) rodzicom, psychologowi lub innej osobie, to **sędzia i tak będzie chciał się z Tobą spotkać** i osobiście z Tobą porozmawiać – a Ty **musisz przjąć takie spotkanie**.
3. Kiedy będziesz rozmawiać z sędzią, **cierpliwie odpowiadaj na jego pytania**. Mów tak wyraźnie jak potrafisz. Oczywiście **masz prawo się przejęczyć lub zaciąć**, może też zdrzeć Ci głos. Nie przejmuj się, to się zdarza wszystkim. Pamiętaj, że składanie zeznań przed sędzią to nie występ na szkolnej akademii. Mówisz jak umiesz i tyle. Musisz także ujawnić sędziemu zdarzenia, które są otoczone tajemnicą, szczególnie wtedy, kiedy ktoś próbował Cię zmusić do tego, żeby z nikim się nimi nie dzielić – straszył Cię, groził lub szantażował.

To normalne, że ludzie dzielą się z sędzią tajemnicami. Wiedza o wszystkich, nawet najbardziej przykrych, sprawach pomoże mu sprawiedliwie ocenić wydarzenia.

Jeśli chcesz więcej dowiedzieć się o roli świadka, wejdź na stronę:

www.edukacja.fdds.pl

